

USTAWA

z dnia 24 lipca 1985 r.

o zmianie ustawy o związkach zawodowych i niektórych innych ustaw określających uprawnienia związków zawodowych.

Art. 1. W ustawie z dnia 8 października 1982 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 1982 r. Nr 32, poz. 216, z 1983 r. Nr 39, poz. 176 i z 1984 r. Nr 21, poz. 101) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 4:

- a) w ust. 1 w zdaniu drugim po wyrazach „przynależności do związku” dodaje się przecinek oraz wyrazy „pełnienia w nim funkcji z wyboru”;
- b) w ust. 2 po wyrazach „Kodeksu pracy” dodaje się wyrazy „i niniejszej ustawy”;

2) w art. 5 wyrazy „swoich członków” zastępuje się wyrazem „pracowników”;

3) w art. 6:

- a) oznaczenie ust. 1 skreśla się,
- b) ust. 2 otrzymuje oznaczenie art. 6a; w przepisie tym na końcu dodaje się wyrazy „W szczególności związki zawodowe współdziałają z kierownikami zakładów pracy oraz działającymi w zakładzie pracy organami samorządowymi w zakresie tworzenia warunków sprzyjających wykonywaniu zadań przez zakłady pracy, wdrażaniu postępu technicznego i organizacyjnego, rozwojowi wynalazczości i racjonalizacji pracowniczej, poprawie jakości i wydajności pracy, efektywności gospodarowania oraz bezpieczeństwu i higienie pracy.”;

4) w art. 10 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Związek zawodowy zrzesza pracowników zatrudnionych w danej gałęzi pracy, w danym rodzaju zatrudnienia lub zawodzie, w danym przedsiębiorstwie wielozakładowym lub zakładzie pracy.”;

5) w art. 16 po wyrazie „gospodarczego” przecinek zastępuje się wyrazem „oraz”, a wyrazy „oraz państwowej inspekcji pracy” skreśla się;

6) w art. 17:

- a) dotychczasowa treść otrzymuje oznaczenie ust. 1, a zdanie drugie w tym przepisie — brzmienie: „Liczba założycieli ogólnokrajowej organizacji związkowej zrzeszającej pracowników w dniu złożenia statutu do rejestracji nie może być mniejsza niż 30 osób, a związku zawodowego zrzeszającego pracowników jednego zakładu pracy — mniejsza niż 10 osób.”;

b) dodaje się ust. 2 i 3 w brzmieniu:

„2. Pracownicy zakładów pracy, w których stan zatrudnienia uniemożliwia utworzenie organizacji związkowej, mogą utworzyć wspólną organizację związkową o charakterze międzyzakładowym.

3. Zasady tworzenia organizacji, o których mowa w ust. 2, oraz reprezentacji pracowników zakładów pracy wobec ich kierownictw określi ogólnokrajowa organizacja międzyzwiązkowa.”;

7) w art. 18 w ust. 1 po wyrazie „wskazanie” dodaje się wyrazy „nazwy zakładu pracy”;

8) w art. 19:

a) po ust. 5 dodaje się nowy ust. 6 w brzmieniu:

„6. Przepis ust. 4 pkt 2 nie ma zastosowania do związku zawodowego zrzeszającego pracowników jednego zakładu pracy.”.

b) dotychczasowy ust. 6 otrzymuje oznaczenie ust. 7;

9) w art. 20:

a) dotychczasowa treść otrzymuje oznaczenie ust. 1; w przepisie tym po wyrazie „tworzyć” dodaje się wyrazy „ogólnokrajowe organizacje związkowe oraz ogólnokrajowe”;

b) dodaje się ust. 2—4 w brzmieniu:

„2. Ogólnokrajową organizację związkową w gałęzi pracy, rodzaju zatrudnienia lub zawodzie mogą tworzyć pracownicy lub związki zawodowe, których terenem działania jest jeden zakład pracy.

3. Ogólnokrajową organizację międzyzwiązkową mogą tworzyć ogólnokrajowe organizacje związkowe.

4. Związki zawodowe, na zasadach określonych przez ogólnokrajową organizację międzyzwiązkową, mogą powoływać instytucje związkowego współdziałania w układzie terytorialnym i pokrewnych gałęzi pracy dla realizacji swych zadań, a w szczególności wspólnego zarządu majątkiem związkowym, prowadzenia działalności wydawniczej oraz reprezentowania interesów pracowników wobec właściwych organów państwowych w sprawach należących do zakresu działalności tych związków.”;

10) w art. 21 w ust. 4 na końcu zdania drugiego wyrazy „terminie jednego miesiąca” zastępuje się wyrazami „określonym przez ten organ terminie, jednak nie krótszym niż jeden miesiąc”;

11) w art. 22:

a) w ust. 1 po wyrazie „zmiany” dodaje się wyrazy „ustawy albo innego”;

b) w ust. 2 wyraz „administracji” zastępuje się wyrazem „państwowy”, a wyrazy „w terminie jednego miesiąca” — wyrazami „z zastrzeżeniem ust. 3, w terminie jednego miesiąca, a kierownik zakładu pracy — w terminie dwóch tygodni”;

c) dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Określony w ust. 2 obowiązek dotyczy odpowiednio także Rady Państwa lub Rady Ministrów, jeżeli wniosek w sprawie wydania lub zmiany aktu ustawodawczego przedstawiła ogólnopolska organizacja międzyzwiązkowa.”;

12) w art. 23 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Związki zawodowe, ich organizacje zakładowe i organizacje ogólnokrajowe oraz właściwe organy administracji państwowej i gospodarczej mogą zawierać porozumienia o współdziałaniu w realizacji zadań, o których mowa w art. 6.”;

13) w art. 24:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Związki zawodowe sprawują społeczną kontrolę nad warunkami pracy i bytu pracowników i ich rodzin oraz działają na rzecz przestrzegania prawa pracy oraz poprawy bezpieczeństwa i higieny pracy.”.

b) po ust. 1 dodaje się nowy ust. 2 w brzmieniu:

„2. Związki zawodowe kierują społeczną inspekcją pracy oraz uczestniczą na zasadach określonych odrębnymi przepisami, w sprawowaniu nadzoru nad działalnością Państwowej Inspek-

cji Pracy, a także współdziałają z innymi organami sprawującymi nadzór nad przestrzeganiem przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy.”.

c) dotychczasowy ust. 2 otrzymuje oznaczenie ust. 3;

14) po art. 24 dodaje się art. 24a i 24b w brzmieniu:

„Art. 24a. Związki zawodowe działają na rzecz ochrony zdrowia pracowników; współpracują z zakładami i placówkami społecznej służby zdrowia, a zwłaszcza z przemysłową służbą zdrowia, oraz mogą organizować i prowadzić własne sanatoria w oparciu o obowiązujące przepisy ustawowe. Związki zawodowe sprawują kontrolę nad rozdziałem skierowań sanatoryjnych oraz mogą dokonywać rozdziału tych skierowań na zasadach określonych odrębnymi przepisami.

Art. 24b. 1. Ogólnokrajowa organizacja międzyzwiązkowa, na zasadach i w trybie określonych w Kodeksie postępowania cywilnego, ma prawo wnoszenia rewizji nadzwyczajnych od każdego prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych.

2. Ogólnokrajowa organizacja międzyzwiązkowa ma również prawo występowania do Sądu Najwyższego z wnioskami o ustalenie wytycznych w zakresie wykładni przepisów prawa pracy i ubezpieczeń społecznych oraz praktyki sądowej, jak też o wyjaśnienie tych przepisów prawnych budzących wątpliwości lub których stosowanie wywołało rozbieżności w orzecznictwie.”;

15) po art. 25 dodaje się art. 25a w brzmieniu:

„Art. 25a. 1. Związki zawodowe reprezentują i bronią praw i interesów emerytów i rencistów, a w szczególności przejawiają troskę o warunki ich życia oraz działają na rzecz utrzymywania przez nich stałej więzi z zakładem pracy.

2. Związki zawodowe uczestniczą w sprawowaniu nadzoru nad Zakładem Ubezpieczeń Społecznych na zasadach określonych w odrębnych przepisach.”;

16) w art. 26:

a) dotychczasowa treść otrzymuje oznaczenie ust. 1,

b) dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

„2. Dla realizacji celów, o których mowa w ust. 1, związki zawodowe, na zasadach określonych odrębnymi przepisami, mogą tworzyć instytucje o charakterze naukowo-badawczym.”;

17) art. 27 otrzymuje brzmienie:

„Art. 27. 1. Związki zawodowe uczestniczą w rozwoju i upowszechnianiu kultury i oświaty; w szczególności mogą tworzyć i prowadzić instytucje i placówki upowszechniania kultury w środowiskach pracowników oraz prowadzić szkolenia pracowników z tego zakresu.

2. Związki zawodowe mogą organizować i uczestniczyć w rozwoju i upowszechnianiu w środowiskach pracowniczych kultury fizycznej, sportu i wypoczynku po pracy oraz organizować i prowadzić własne domy wczasowe.
3. Związki zawodowe uczestniczą w sprawowaniu nadzoru nad Funduszem Wczasów Pracowniczych na zasadach określonych odrębnymi przepisami.
4. Związki zawodowe współdziałają z Polskim Związkiem Działkowców w zakresie rozwoju pracowniczych ogrodów działkowych oraz przydziału działek.”;

18) po art. 29 dodaje się art. 29a w brzmieniu:

„Art. 29a. Związki zawodowe mogą prowadzić działalność gospodarczą na zasadach określonych odrębnymi przepisami.”;

19) w art. 30:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Zakładowa organizacja związkowa jest podstawowym ogniwem każdego związku zawodowego.”;

b) dodaje się nowy ust. 2 w brzmieniu:

„2. Zakładowe organizacje związkowe wykonują zadania związków zawodowych w zakładach pracy, działając poprzez swoje statutowe organy.”;

c) dotychczasowy ust. 2 otrzymuje oznaczenie ust. 3; w przepisie tym:

— w pkt 2 po wyrazie „ustalaniu” dodaje się wyraz „zakładowego systemu wynagradzania”;

— po pkt 4 dodaje się nowy pkt 5 w brzmieniu: „5) sprawowanie społecznej kontroli nad rozdziałem mieszkań będących w dyspozycji zakładów pracy”;

— dotychczasowy pkt 5 otrzymuje oznaczenie pkt 6.

d) dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Na wniosek zakładowej organizacji związkowej kierownik zakładu pracy wspólnie z tą organizacją dokonują nie rzadziej niż raz w roku oceny stanu realizacji praw pracowniczych i działalności socjalnej w zakładzie pracy oraz ustalają wnioski wynikające z tych ocen.”;

20) po art. 30 dodaje się art. 30a w brzmieniu:

„Art. 30a. 1. Ustalanie przez zakład pracy zasad wykorzystania funduszu socjalnego i mieszkaniowego, w tym podział środków z tych funduszy na określone cele, wymaga uzgodnienia z zakładową organizacją związkową.

2. Przyznawanie pracownikom świadczeń z funduszy, o których mowa w ust. 1, dokonywane jest przez kierownika zakładu pracy w uzgodnieniu z zakładową organizacją związkową.

3. System wynagradzania ustalany w zakładzie pracy i związane z nim regulaminy nagród i premiiowania, jak rów-

nież regulamin pracy, rozkład czasu pracy oraz plan urlopów są ustalane w uzgodnieniu z zakładową organizacją związkową. Uprawnienia związków zawodowych w zakresie tworzenia zakładowych systemów wynagradzania określają odrębne przepisy.”;

21) w art. 32 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Na wniosek zakładowej organizacji związkowej kierownik zakładu pracy obowiązany jest udzielić pracownikowi powołanemu do pełnienia funkcji z wyboru w zakładowej organizacji związkowej zwolnienia od pracy na zasadach określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów wydanym po zasięgnięciu opinii ogólnokrajowej organizacji międzyzwiązkowej.”;

22) po art. 32 dodaje się art. 32a w brzmieniu:

„Art. 32a. 1. Zakład pracy nie może wypowiedzieć ani rozwiązać umowy o pracę z pracownikiem będącym członkiem zarządu zakładowej organizacji związkowej w czasie trwania mandatu oraz w okresie roku po jego wygaśnięciu, chyba że zachodzą przyczyny uzasadniające rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia. W wypadku gdy zakładowa organizacja związkowa wchodzi w skład ogólnokrajowej organizacji związkowej, rozwiązanie umowy o pracę może nastąpić po uprzednim uzyskaniu zgody statutowo właściwego organu tej organizacji.

2. Przepis ust. 1 nie narusza art. 40 Kodeksu pracy.

3. Zakład pracy nie może wypowiedzieć pracownikowi będącemu członkiem zarządu zakładowej organizacji związkowej warunków pracy i płacy na jego niekorzyść w okresie ustalonym w ust. 1, chyba że wypowiedzenie stało się konieczne z przyczyn, o których mowa w art. 43 § 1 Kodeksu pracy.

4. Przepisy ust. 1—3 stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy pracownik jest zatrudniony na podstawie mianowania lub spółdzielczej umowy o pracę.

5. Przepisy ust. 1—4 stosuje się odpowiednio do pracownika pełniącego z wyboru funkcję w organach ogólnokrajowej organizacji związkowej i międzyzwiązkowej, z tym że zgodę na rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia wyraża właściwy statutowo organ organizacji, w której pracownik pełni lub pełnił swą funkcję.”;

23) w art. 53:

a) ust. 2 skreśla się,

b) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Rada Państwa określi w drodze uchwały zasady i sposób stosowania przepisów ust. 1. W okresie, którego termin końcowy określi Rada Państwa, w zakładzie pracy działa jedna organizacja związkowa.”

Art. 2. W ustawie z dnia 6 marca 1981 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (Dz. U. Nr 6, poz. 23) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 2 po wyrazie „Państwa” stawia się kropkę, a pozostałe wyrazy zastępuje się wyrazami „Nadzór nad Państwową Inspekcją Pracy w zakresie ustalonym ustawą sprawują Prezes Najwyższej Izby Kontroli i związku zawodowe.”;
- 2) art. 6 otrzymuje brzmienie:

„Art. 6. 1. Tworzy się Radę Ochrony Pracy jako organ programowania i kontroli działalności Państwowej Inspekcji Pracy.

2. Rada składa się z przewodniczącego, zastępców przewodniczącego, sekretarza i członków, których powołuje i odwołuje Rada Państwa; kadencja Rady trwa 4 lata

3. Radę powołuje się spośród kandydatów zgłoszonych przez Prezesa Rady Ministrów, ogólnokrajową organizację międzyzwiązkową i inne organizacje społeczne zajmujące się problematyką ochrony pracy. Wśród kandydatów należy uwzględnić także przedstawicieli nauki.

4. Zasady reprezentacji w Radzie określi Rada Państwa, z tym że przedstawiciele związków zawodowych powinni stanowić więcej niż połowę członków Rady. Przewodniczącego Rady powołuje się spośród kandydatów wskazanych przez ogólnokrajową organizację międzyzwiązkową.

5. Do zadań Rady należy wyrażanie stanowiska w sprawach objętych zakresem działania Państwowej Inspekcji Pracy, a w szczególności dotyczących:

 - 1) programów działalności i zadań Państwowej Inspekcji Pracy,
 - 2) okresowych ocen działalności Państwowej Inspekcji Pracy oraz wniosków wynikających z tych ocen,
 - 3) problemów ochrony pracy o zasięgu ogólnokrajowym.

6. Rada wyraża opinię o kandydatach na stanowiska Głównego Inspektora Pracy i jego zastępców oraz okręgowych inspektorów pracy.

7. Rada działa na podstawie uchwalonego przez siebie regulaminu, zatwierdzonego przez ogólnokrajową organizację międzyzwiązkową w uzgodnieniu z Prezesem Najwyższej Izby Kontroli.

8. Rada Państwa, po zasięgnięciu opinii Rady Ochrony Pracy, może w drodze uchwały postanowić o utworzeniu terenowych rad ochrony pracy.”;

3) w art. 7 wprowadza się następujące zmiany:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Sprawozdania roczne, o których mowa w ust. 1, Główny Inspektor Pracy przedstawia ogólnokrajowej organizacji międzyzwiązkowej i Radzie Ochrony Pracy oraz podaje do wiadomości publicznej.”;

b) dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Rada Ochrony Pracy przedstawia stanowisko dotyczące sprawozdania z działalności Państwowej Inspekcji Pracy, o którym mowa w ust. 1, Radzie Państwa, Radzie Ministrów i ogólnokrajowej organizacji międzyzwiązkowej.”;

4) w art. 8 w ust. 1:

a) w pkt 1 wyraz „oraz” zastępuje się przecinkiem, a po wyrazie „niepełnosprawnych” dodaje się wyrazy „oraz inicjowanie przedsięwzięć w sprawach ochrony pracy w rolnictwie indywidualnym”;

b) po pkt 3 dodaje się pkt 3a i 3b w brzmieniu:

„3a) nadzór i kontrola przestrzegania przez zakłady pracy wymagań bezpieczeństwa i higieny pracy przy konstruowaniu i produkcji maszyn, urządzeń oraz narzędzi pracy.

3b) nadzór i kontrola przestrzegania wymagań bezpieczeństwa i higieny pracy przy produkcji wyrobów i opakowań, których użytkowanie mogłoby spowodować zagrożenie dla zdrowia i życia.”

c) po pkt 4 dodaje się pkt 4a w brzmieniu:

„4a) współdziałanie z organami ochrony środowiska w kontroli przestrzegania przez zakłady przepisów o przeciwdziałaniu zagrożeniom dla środowiska.”;

5) w art. 13:

a) dotychczasowa treść otrzymuje oznaczenie ust. 1,
b) dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

„2. Państwowa Inspekcja Pracy może, na wniosek ogólnokrajowej organizacji międzyzwiązkowej, prowadzić szkolenie i instruktaz oraz udzielać pomocy związkom zawodowym w szkoleniu społecznych inspektorów pracy, a także podejmować działania na rzecz doskonalenia i zwiększenia skuteczności działania społecznej inspekcji pracy.”;

6) w art. 25 w ust. 2 w pkt 1 po wyrazie „Kontroli” dodaje się wyrazy „przedstawiany w uzgodnieniu z ogólnokrajową organizacją międzyzwiązkową”.

Art. 3. W ustawie z dnia 24 czerwca 1983 r. o społecznej inspekcji pracy (Dz. U. Nr 35, poz. 163) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 4 po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) uczestniczyć w kontroli przestrzegania w zakładzie pracy przepisów dotyczących ochrony środowiska naturalnego.”;

2) art. 13 otrzymuje brzmienie:

„Art. 13. 1. Zakład pracy nie może wypowiedzieć ani rozwiązać umowy o pracę z pracownikiem pełniącym funkcję społecznego inspektora pracy w czasie trwania mandatu oraz w okresie roku po jego wygaśnięciu, chyba że zachodzą przyczyny uzasadniające rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia. W takim wypadku rozwiązanie umowy o pracę może nastąpić po uprzednim uzyskaniu zgody statutowo właściwego organu zakładowej organizacji związkowej.

2. Przepis ust. 1 nie narusza art. 40 Kodeksu pracy.
3. Zakład pracy nie może wypowiedzieć pracownikowi pełniącemu funkcję społecznego inspektora pracy warunków pracy i płacy na jego niekorzyść w okresie ustalonym w ust. 1, chyba że wypowiedzenie stało się konieczne z przyczyn, o których mowa w art. 43 § 1 Kodeksu pracy.
4. Przepisy ust. 1—3 stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy pracownik jest zatrudniony na podstawie mianowania lub spółdzielczej umowy o pracę.

Art. 4. W ustawie z dnia 6 maja 1981 r. o pracowniczych ogrodach działkowych (Dz. U. Nr 12, poz. 58 i z 1985 r. Nr 12, poz. 50) w art. 25 po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. Przydział działek następuje w porozumieniu z właściwym organem związków zawodowych.”

Art. 5. W Kodeksie pracy wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 39 skreśla się pkt 1,
- 2) w art. 52 skreśla się § 4.

Art. 6. Przewodniczący Rady Państwa ogłosi w Dzienniku Ustaw jednolite teksty ustaw, o których mowa w art. 1 i 2, z uwzględnieniem zmian wynikających z przepisów wydanych przed dniem ogłoszenia jednolitego tekstu i z zastosowaniem ciągłej numeracji artykułów, ustępów i punktów.

Art. 7. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Przewodniczący Rady Państwa: *H. Jabłoński*
Sekretarz Rady Państwa: *J. Szymanek*